

Predmet C-105/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

22. veljače 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Specializiran nakazatelen sad (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. veljače 2021.

Kazneni postupak protiv:

IR

Predmet glavnog postupka

Izdavanje europskog uhidbenog naloga protiv optuženika IR.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku upućuje se na temelju članka 267. stavka 1. točke (b) UFEU-a.

Prethodna pitanja

1. Je li u skladu s člankom 6. Povelje u vezi s člankom 5. stavkom 4. i stavkom 2. kao i stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a, s člankom 47. Povelje, slobodom kretanja, načelom jednakosti te načelom uzajamnog povjerenja ako pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog u skladu s člankom 6. stavkom 1. Okvirne odluke 2002/584 ne uloži nimalo napora da traženu osobu informira o činjeničnim i pravnim osnovama njezina uhićenja i o pravu na podnošenje pravnog lijeka protiv uhidbenog naloga, dok se ta osoba nalazi na državnom području države članice izvršenja?
2. Ako je odgovor potvrđan: zahtijeva li načelo nadređenosti prava Unije nad nacionalnim pravom od pravosudnog tijela koje izdaje uhidbeni nalog da se

suzdrži od tog informiranja i, osim toga, zahtijeva li to načelo od pravosudnog tijela koje izdaje uhidbeni nalog, u slučaju da tražena osoba unatoč nepostojanju tog informiranja zatraži poništenje nacionalnog uhidbenog naloga, da ispita meritum tog zahtjeva tek nakon predaje tražene osobe?

3. Koje su pravne mjere prava Unije prikladne za provedbu takvog informiranja?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Suda Europske unije

Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL 2002., L 190, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83.) kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009.

Direktiva 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.)

Direktiva 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima (SL 2014., L 130, str. 1.)

Povelja Europske unije o temeljnim pravima (SL 2016., C 202, str. 389.)

Presuda Suda Europske unije od 28. siječnja 2021., IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75

Navedene nacionalne odredbe

Nakazatelno procesualen kodeks (Zakonik o kaznenom postupku, Bugarska, u daljnjem tekstu: NPK)

Nakazatelen kodeks (Kazneni zakonik, Bugarska, u daljnjem tekstu: NK)

Zakon za ekstradicijata i evropeiskata zapoved za arest (Zakon o izručenju i europskom uhidbenom nalogu, Bugarska, u daljnjem tekstu: ZEEZA)

Kratak prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Protiv osobe IR podignuta je optužnica zbog sudjelovanja u zločinačkoj organizaciji koja se navodno organizirala da bi s ciljem pribavljanja koristi preko državne granice bez taksene naljepnice (cigarete) otpremala velike količine proizvoda koji podliježu trošarinama, što je u skladu s člankom 321. NK-a kažnjivo „kaznom oduzimanja slobode” do deset godina, a zbog pomaganja u

skladištenju 373 490 kutija cigareta bez taksenih naljepnica u vrijednosti od 2 801 175 Leva (BGN) (1 413 218 eura), što je u skladu s člankom 234. NK-a kažnjivo „kaznom oduzimanja slobode” do osam godina.

- 2 Tijekom istrage, osoba IR je u svojstvu okrivljenika poučena o svojim općim pravima.
- 3 Na početku sudske faze postupka 24. veljače 2017., osoba IR napustila je svoju kućnu adresu. Naponi tog suda da utvrde njezino mjesto boravišta bili su bezuspješni. Oba odvjetnika koje je ta osoba odabrala izjavila su da je više ne zastupaju. Njoj je potom postavljen novi branitelj po službenoj dužnosti (nacionalnim zakonodavstvom propisana je obvezna obrana odsutnog okrivljenika putem odvjetnika).
- 4 Rješenjem od 10. travnja 2017., koje je potvrđeno na drugom stupnju 19. travnja 2017., sud koji je uputio zahtjev naložio je mjeru „istražnog zatvora” protiv osobe IR (taj akt predstavlja nacionalni uhidbeni nalog). Osoba IR nije osobno sudjelovala u postupku i zastupao ju je branitelj postavljen po službenoj dužnosti.
- 5 Dana 25. svibnja 2017. izdan je europski uhidbeni nalog (EUN). U tom je nalogu navedeno da je nacionalni uhidbeni nalog donesen u odsutnosti osobe IR te da će joj taj nacionalni uhidbeni nalog biti osobno uručen prilikom njezine predaje nakon izvršenja europskog uhidbenog naloga, da će je se poučiti o njezinim pravima te da će ga ona moći pobijati, pri čemu će o tim mogućnostima biti obaviještena. Daljnja objašnjenja dana su u smislu toga da osoba tek nakon što je se preda bugarskim tijelima može podnijeti žalbu protiv uhidbenog naloga. O europskom uhidbenom nalogu izdano je upozorenje u Schengenskom informacijskom sustavu; osoba IR još uvijek nije pronađena ni uhićena.
- 6 Dana 20. kolovoza 2019. sud koji je uputio zahtjev opozvao je europski uhidbeni nalog i uputio zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-649/19. Presuda Suda donesena je 28. siječnja 2021., C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

Dopuštenost prethodnih pitanja

- 7 Prethodna se pitanja postavljaju u pogledu izdavanja europskog uhidbenog naloga protiv osobe IR. Ovisno o odgovoru na ta pitanja, sud koji je uputio zahtjev znat će kako ga mora ispuniti, primjerice, hoće li taj sud u europski uhidbeni nalog uključiti informiranje optuženika o pravima koje on ima u pogledu nacionalnog uhidbenog naloga ili će putem europskog uhidbenog naloga zatražiti obavijest od tijela izvršenja o trenutku pronalaska i/ili uhićenja osobe IR te će osobu IR potom informirati, kao i to, treba li sud koji je uputio zahtjev traženoj osobi dostaviti nacionalni uhidbeni nalog putem kojeg bi se pružile takve informacije, ako sazna za pronalazak osobe IR (neovisno o uhićenju), primjerice u okviru komunikacije s tijelom izvršenja u skladu s člankom 15. stavkom 2. Okvirne odluke 2002/584.

Kao treće, sud koji je uputio zahtjev isto tako mora znati kako treba postupati sa zahtjevom za poništenje uhidbenog naloga koji se može podnijeti i bez informiranja.

- 8 Obje potonje navedene hipoteze su realistične mogućnosti koje načelno mogu nastupiti nakon izdavanja europskog uhidbenog naloga i prije predaje osobe. Ako bi sud koji je uputio zahtjev pričekao s upućivanjem zahtjeva za prethodnu odluku dok te okolnosti uistinu ne nastupe, konkretnije, dok se osoba IR ne pronađe ili dok ona ne zatraži poništenje uhidbenog naloga, ne bi mogao dobiti koristan odgovor, i to zbog toga što odluka Suda, čak i u ubrzanom postupku, iziskuje više vremena nego izvršenje europskog uhidbenog naloga.

Obrazloženje prethodnih pitanja

– Općenito

- 9 Prethodna pitanja postavljaju se u kontekstu pravnih lijekova koje bi tražena osoba mogla podnijeti protiv uhidbenog naloga (presuda od 28. siječnja 2021., IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75, t. 69.), konkretnije, u razdoblju nakon uhićenja tražene osobe u državi članici izvršenja i prije njezine predaje državi članici izdavateljici naloga.
- 10 Iz presude Suda u predmetu C-649/19 proizlazi da se odredbe članaka 4., 6. i 7. Direktive 2012/13 ne primjenjuju na informiranje tražene osobe prije njezine predaje. Stoga pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog temeljem te direktive nema obvezu informiranja tražene osobe prije njezine predaje. Međutim, postavlja se pitanje je li taj zaključak protivan načelima na kojima počiva pravo Unije.
- 11 Osim toga, iz točaka 79. i 80. navedene presude proizlazi da je pravo na djelotvornu sudsku zaštitu osigurano ako tražena osoba može osporavati uhidbeni nalog nakon njezine predaje, tako da - *a contrario* - za djelotvornu sudsku zaštitu takav pravni lijek nije potreban prije predaje. Iz toga proizlazi pitanje bi li primjena nacionalnog pravila, koje takvo informiranje i pravo na pravni lijek zahtijeva čak i ako se tražena osoba ne nalazi u tuzemstvu, dovela do povrede prava Unije.
- Primjena članka 6. UEU-a u vezi s člankom 6. Povelje u vezi s člankom 5. stavcima 4. i 2. kao i stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a
- 12 U skladu s člankom 6. UEU-a Unija priznaje prava određena Poveljom. Člankom 6. Povelje priznaje se pravo na slobodu i sigurnost. U skladu s Objašnjenjima koja se odnose na Povelju, prava iz članka 6. odgovaraju pravima iz članka 5. EKLJP-a. U skladu s člankom 5. stavcima 2. i 4. EKLJP-a, svaka osoba uhićena na temelju članka 5. stavka 1. točke (c) EKLJP-a ima pravo biti obaviještena o činjeničnim i pravnim osnovama svojeg uhićenja i pred sudom pobijati zakonitost lišenja slobode. Stoga je potrebno stajalište ESLJP-a.

- 13 Nema sumnje da je osoba koja je uhićena na temelju europskog uhiidbenog naloga obuhvaćena područjem primjene članka 5. stavka 1. točke (f) EKLJP-a. Ako je država članica izvršenja savjesno ispunila svoje obveze u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (f) EKLJP-a, ali je osnova tog uhićenja nepravilan nacionalni uhiidbeni nalog države koja podnosi zahtjev, ESLJP je jasno odlučio da je za povredu članka 5. odgovorna upravo država koja podnosi zahtjev, pri čemu se njezina odgovornost određuje prema članku 5. stavku 1. točki (c) EKLJP-a.
- 14 ESLJP je u pogledu eksteritorijalnosti odlučio da, iako svaka država svoju sudbenu vlast načelno izvršava na svojem državnom području, pod određenim je okolnostima moguće da ona svoje ovlasti izvršava na državnom području druge države. Pritom ostaje odgovorna za svoje postupke (presude ESLJP-a Stephens protiv Malte br. 11956/07, t. 49., Vasiliciuc protiv Republike Moldavije, br. 15944/11, t. 25. i Belozorov protiv Rusije i Ukrajine br. 43611/02, točke 84. do 87.).
- 15 Kako to ESLJP navodi, država može svoje ovlasti, uključujući one s područja kaznenog prava, među njima i [one] koje se odnose na uhićenje optuženika, izvršavati na državnom području druge države uz njezin pristanak.
- 16 ESLJP se u nekim predmetima bavio pitanjem koja je država odgovorna za uhićenje u okviru izručenja ako je država od koje se izručenje traži savjesno postupala u skladu s nacionalnim i međunarodnim pravom, no to je zadržavanje ipak pogrešno jer je u državi koja podnosi zahtjev pogrešan nacionalni uhiidbeni nalog na osnovi kojeg je podnesen zahtjev za izručenje. U tim slučajevima ESLJP ističe da je osnova uhićenja u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (f) EKLJP-a ta pogrešna nacionalna odluka države koja podnosi zahtjev. ESLJP isto tako naglašava da država članica koja podnosi zahtjev mora osigurati valjanost svojeg nacionalnog uhiidbenog naloga. Stoga je ESLJP zaključio da država članica koja podnosi zahtjev, ako je nacionalni uhiidbeni nalog na čijoj je osnovi podnesen zahtjev za izručenje pogrešan, snosi odgovornost za zadržavanje u državi članici izvršenja. Prilikom uhićenja u državi kojoj se podnosi zahtjev riječ je o uhićenju prema članku 5. stavku 1. točki (c) EKLJP-a.
- 17 ESLJP osobi koja je uhićena u okviru postupka izručenja u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (f) nije osporio svojstvo „uhićenog okrivljenika” u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a. Naprotiv, taj je sud smatrao da se na uhićenu osobu primjenjuju jamstva u kontekstu njezina svojstva „okrivljenika” u glavnom postupku, osobito pretpostavka nedužnosti i pravo na podnošenje pravnog lijeka protiv uhiidbenog naloga. Potrebno je izričito napomenuti da ESLJP ta prava smatra pravima protiv države izdateljice koja provodi glavni postupak. On ih ne tretira kao prava protiv države članice izvršenja koja provodi postupak izručenja jer ta država ne može ocijeniti osnovanost zadržavanja u glavnom postupku.
- 18 Stoga je uhićenje tražene osobe podvrgnuto dvojnomo pravilu jer u glavnom postupku okrivljenik ostaje okrivljenikom čak i ako je uhićen u drugoj državi.

Pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog mora osigurati jamstva u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a (a ako lišenje slobode traje duže od određenog vremena, onda i jamstva u skladu s člankom 5. stavcima 3. i 4. EKLJP-a), dok pravosudno tijelo izvršenja mora osigurati jamstva u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (f) EKLJP-a.

- 19 ESLJP ne smatra da se zahtjev iz članka 5. stavka 1. točke (c) EKLJP-a ne primjenjuje na razdoblje u kojem nacionalni uhidbeni nalog predstavlja osnovu za europski uhidbeni nalog te da on dolazi do izražaja tek nakon predaje tražene osobe. U tom je smislu i sudska praksa Suda Europske unije. Sud nikada nije tvrdio da se na temelju nevaljanog nacionalnog uhidbenog naloga može izdati valjani europski uhidbeni nalog. Naprotiv, Sud je utvrdio da se europski uhidbeni nalog može izdati samo na temelju valjanog nacionalnog uhidbenog naloga (presude u predmetima C-241/15, Bob-Dogi, ECLI:EU:C:2016:385, i C-414/20, ECLI:EU:C:2021:4).
- 20 Članak 6. Povelje ima isti doseg kao i članak 5. EKLJP-a, zbog čega iz zaključaka ESLJP-a u navedenim predmetima, preneseno na razinu prava Unije, proizlazi da se nacionalni uhidbeni nalog, na temelju kojeg je izdan europski uhidbeni nalog, izvršava uhićenjem tražene osobe na državnom području države članice izvršenja.
- 21 Konkretno, uhićenje je zbog svoje dvojne prirode u državi članici izvršenja obuhvaćeno uvijek dvjema pravnim kategorijama, pri čemu je tražena osoba zaštićena na dvije razine. Prva je kategorija ona u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (f) EKLJP-a, odnosno uhićenje uređeno Okvirnom odlukom 2002/584 sa svim njome predviđenim jamstvima. Druga je kategorija uhićenje u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a, odnosno uhićenje u državi članici izvršenja kojim se izvršava nacionalni uhidbeni nalog.
- 22 U tom slučaju tražena osoba mora od države članice koja izdaje uhidbeni nalog dobiti jamstva u skladu s člankom 5. stavcima 2. i 4. EKLJP-a koja su povezana s njezinim svojstvom okrivljenika. Time se osigurava zakonitost nacionalnog uhidbenog naloga. To se pak osiguravanje može jamčiti samo ako se pruže potrebne informacije o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i mogućnostima njegova pobijanja.
- 23 Sud je odlučio da su osobi protiv koje je izdan taj nacionalni uhidbeni nalog bila pružena sva jamstva potrebna u okviru donošenja takve vrste odluke, a osobito ona koja proizlaze iz temeljnih prava (presuda u predmetu C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457, t. 48). Izraz „sva jamstva potrebna u okviru donošenja takve vrste odluke” treba shvaćati na način da se ta jamstva moraju primijeniti u trenutku uhićenja u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (c) EKLJP-a, koje se odvija, prema prethodno navedenim presudama ESLJP-a, uhićenjem u državi članici izvršenja. Taj izraz treba obuhvaćati i informiranje o uhidbenom nalogu ako je on izdan u odsutnosti osobe jer bi se na taj način informiralo o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i o mogućnostima pobijanja uhidbenog naloga primjenom članka 5. stavaka 2. i 4. EKLJP-a.

- 24 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev postavlja prethodno navedeno pitanje, odnosno, je li, ako prilikom izdavanja europskog uhiđenog naloga ne uloži nikakve napore da traženu osobu informira o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i mogućnostima pobijanja uhiđenog naloga dok se ona nalazi na državnom području države članice izvršenja, to suzdržavanje u skladu s člankom 6. Povelje, ako se ta odredba treba shvatiti tako kako ESLJP shvaća članak 5. stavak 1. točku (c) EKLJP-a?
- Primjena članka 47. stavka 1. Povelje
- 25 Postavlja se pitanje, je li zahtjev „djelotvornog pravnog lijeka” u skladu s člankom 47. Povelje ispunjen ako pravosudno tijelo koje izdaje uhiđbeni nalog ne uloži nikakve napore da traženu osobu informira o njezinim pravima kao osobu protiv koje je izdan uhiđbeni nalog (odnosno, ako je ne informira o činjeničnim i pravnim osnovama njezina uhićenja i o eventualnim mogućnostima pobijanja tog uhiđbenog naloga), dok se ta osoba nalazi na državnom području druge države i predmet je europskog uhiđbenog naloga [te] se tamo eventualno uhititi.
- 26 Odgovor na to pitanje nedvojbeno ovisi o tome ima li optuženik u skladu s člankom 47. stavkom 1. Povelje pravni interes da ga se informira i da može pobijati nacionalni uhiđbeni nalog dok se nalazi na državnom području druge države, osobito ako je tamo eventualno uhićen, [i] konkretnije, može li to pobijanje za njega biti povoljno, ponajprije u kontekstu postupka izvršenja europskog uhiđbenog naloga koji je u tijeku.
- 27 Iz navedenih presuda ESLJP-a treba zaključiti da tražena osoba mora imati sva prava koja bi imala da je uhićena na nacionalnom državnom području. Osobito mora imati pravo iz članka 5. stavka 2. EKLJP-a, odnosno pravo saznati za činjenične i pravne osnove svojeg uhićenja, kao i pravo iz članka 5. stavka 4. EKLJP-a pravo pobijati zakonitost uhićenja. Tražena bi osoba [onda] mogla pobijati uhićenje pred tijelom koje je izdalo uhiđbeni nalog i time štititi svoje interese u odnosu na tijelo izvršenja koje ju je uistinu uhitilo.
- 28 Postavlja se pitanje djelotvornog pravnog lijeka na području primjene prava Unije, točnije pravnog lijeka u svrhu zaštite od izvršenja europskog uhiđbenog naloga u državi članici izvršenja, među inim i protiv uhićenja u državi članici izvršenja. Razmotri li se detaljnije, taj bi pravni lijek bio mogućnost da se postupi protiv nacionalnog uhiđbenog naloga na temelju kojeg je bio izdan europski uhiđbeni nalog, koji bi pak bio temelj mogućeg uhićenja u državi članici izvršenja. Ne smije se zanemariti činjenica da je upravo taj nacionalni uhiđbeni nalog osnova sljedećih dviju faza.
- 29 Pitanje djelotvornog pravnog lijeka u skladu s člankom 47. stavkom 1. Povelje postavlja se naročito u kontekstu postupka izvršenja europskog uhiđbenog naloga koji je u tijeku. U takvom slučaju pobijanje zakonitosti nacionalnog uhiđbenog naloga, ako se tražena osoba još uvijek nalazi na državnom području države članice izvršenja, predstavlja oblik zaštite od europskog uhiđbenog naloga koji je

izdan na temelju nacionalne odluke. To pobijanje predstavlja i oblik zaštite od uhićenja tražene osobe tijekom izvršenja europskog uhidbenog naloga u državi članici izvršenja. Konkretnije, tražena se osoba može štititi ne samo pobijanjem uhićenja u skladu s člankom 12. Okvirne odluke 2002/584, nego i pobijanjem nacionalnog uhidbenog naloga koji čini temelj cijelog postupka u svrhu izvršenja europskog uhidbenog naloga.

- 30 U svojoj presudi u predmetu C-649/19 Sud utvrđuje da pravo na djelotvornu sudsku zaštitu u skladu s člankom 47. Povelje ne zahtijeva da tražena osoba može pobijati svoje zadržavanje pred tijelom koje je izdalo nalog prije svoje predaje (t. 79.); stoga ta osoba ne mora prije svoje predaje u svrhu omogućavanja takvog pobijanja biti odgovarajuće obaviještena (t. 80.). Zato je djelotvorna samo ona sudska zaštita koja se odvija nakon predaje te osobe.
- 31 Postavlja se pitanje djelotvornih pravnih lijekova u slučaju postojanja međunarodnog elementa, ako, naime, pravosudno tijelo izda nacionalni uhidbeni nalog i potom na njegovoj osnovi europski uhidbeni nalog, a zatim drugo nacionalno pravosudno tijelo uhiti traženu osobu u svrhu izvršenja europskog uhidbenog naloga. U tom slučaju pobijanje nacionalnog uhidbenog naloga (koji čini osnovu cijelog postupka) predstavlja pravni lijek u svrhu zaštite od izvršenja europskog uhidbenog naloga.
- 32 Ako bi se traženoj osobi takav pravni lijek pobijanja stavio na raspolaganje tek nakon predaje, dakle, nakon završetka postupka u svrhu izvršenja europskog uhidbenog naloga, tim bi se pravnim lijekom mogla utvrditi samo nezakonitost nacionalnog uhidbenog naloga i na toj osnovi nezakonitost europskog uhidbenog naloga kao i na toj osnovi pak nezakonitost uhićenja u državi članici izvršenja, ali taj pravni lijek ne može otkloniti nezakonitost. Bila bi riječ o naknadnom utvrđenju jer bi štetne posljedice već nastupile. Tim se pravnim lijekom nezakonitosti ne bi mogle utvrditi pravodobno kako bi ih se ograničilo na što je moguće manju mjeru. Stoga takav pravni lijek uistinu nije djelotvoran.
- 33 Djelotvorna sudska zaštita je ona koja je pravodobna: tada, kada je dotična osoba treba. Tražena osoba treba pravne lijekove već tada kada je protiv nje izdan nacionalni uhidbeni nalog u glavnom postupku, a pogotovo kada je taj uhidbeni nalog izvršen uhićenjem u državi članici izvršenja.
- 34 Ne može se smatrati da Okvirna odluka 2002/584 isključuje mogućnost informiranja tražene osobe o nacionalnom uhidbenom nalogu. Izmjenama te Okvirne odluke Okvirnom odlukom 2009/299 ta se pravna zaštita u pogledu informiranja osigurava te primjenjuje i ako tražena osoba nije uhićena. Ta se pravna zaštita primjenjuje samo u pogledu informiranja o meritumu prilikom izdavanja europskog uhidbenog naloga u svrhu izvršenja kazne nakon donošenja presude u odsutnosti, članak 4.a stavak 2. Okvirne odluke 2009/299; u tom slučaju tražena osoba uvijek mora biti informirana o svojoj presudi. Obama slučajevima europskog uhidbenog naloga, u svrhu kaznenog progona i izvršenja kazne, zajedničko je uhićenje tražene osobe u izvršenju nacionalnog uhidbenog naloga

koje slijedi neposredno nakon predaje. Stoga bi jamstva djelotvornih pravnih lijekova koji stoje na raspolaganju prije te predaje trebala biti slična. Osim toga, upravo je u slučaju europskog uhidbenog naloga u svrhu kaznenog progona informiranje prije predaje prijeko potrebno.

- 35 Slično su usmjereni uvodna izjava 46., članak 10. stavci 4. do 6. Direktive 2013/48 kao i uvodna izjava 21., članak 5. stavak 2. Direktive 2016/1919. Te se odredbe odnose na pružanje pomoći traženoj osobi putem odvjetnika u državi članici u kojoj je izdan nalog, koji pruža pomoć odvjetniku u državi članici izvršenja na način da mu pruža informacije i savjete kako bi tražena osoba mogla djelotvorno ostvarivati svoja prava pred tijelom izvršenja. Dakle, tražena osoba još dok se nalazi u državi članici izvršenja ima priznato pravo informirati se preko svojeg odvjetnika o sastavnim elementima glavnog postupka na temelju kojeg je izdan europski uhidbeni nalog. Nema sumnje da je najvažniji [sastavni element] nacionalni uhidbeni nalog (odnosno, činjenična i pravna osnova uhićenja).
- 36 Kao sljedeće, potrebno je povući usporedbu s pravnim uređenjem europskog istražnog naloga u skladu s Direktivom 2014/41 (SL 2014., L 130, str. 1.). Osobito se u skladu s člankom 14. te direktive dotičnoj osobi priznaje pravo da pobija istražni nalog pred tijelom koje ga izdaje, i to prije njegova izvršenja.
- 37 Europskom uhidbenom nalogu i europskom istražnom nalogu zajedničko je to da se njima zadire u pravnu sferu određene osobe koja boravi na državnom području jedne države, putem tijela te države, ali na zamolbu tijela druge države. Nedvojbeno je razlika u tome da je zadiranje u slučaju europskog uhidbenog naloga višestruko značajnije od zadiranja prilikom primjene europskog istražnog naloga. Postoji i daljnja razlika: Direktiva 2014/41 donesena je 12 godina nakon Okvirne odluke 2002/584 zbog čega su njome nedvojbeno utvrđeni noviji, viši standardi za zaštitu temeljnih prava.
- 38 Stoga ni iz jednog propisa prava Unije, koji se neposredno ili posredno odnosi na status osobe tražene na temelju europskog uhidbenog naloga ili uhićene na temelju tog naloga, ne proizlazi da tražena osoba, osobito ako se uhićuje u državi članici izvršenja, nema pravni interes da je tijelo koje izdaje nalog informira o stvarnim i pravnim osnovama uhićenja i mogućnostima pobijanja tog uhidbenog naloga.
- Treća razina zaštite
- 39 Sud je odlučio da prilikom izdavanja europskog uhidbenog naloga postoje dvije razine sudske zaštite (presuda Suda, C-508/18 i C-82/19, ECLI:EU:C:2019:456 točke 67. i 68.). Prva razina postoji pri izdavanju nacionalnog uhidbenog naloga, a druga pri izdavanju europskog uhidbenog naloga. Objema razinama zaštite zajedničko je nepostojanje sudjelovanja optuženika. On se ni u kojem slučaju ne može očitovati.
- 40 Da bi se postigla uistinu djelotvorna zaštita, potrebno je prepoznati nužnost treće razine zaštite koja se nastavlja na prve dvije razine, točnije, zaštite pred tijelom

koje izdaje nalog tijekom izvršenja europskog uhidbenog naloga dok se tražena osoba nalazi u državi članici izvršenja (u tom smislu vidjeti presudu u predmetu C-452/16, Poltorak ECLI:EU:C:2016:858, t. 39. i 44.).

41 U skladu s Objašnjenjima koja se odnose na Povelju, članak 47. stavak 1. Povelje odgovara članku 13. EKLJP-a i jamči čak sveobuhvatniju zaštitu. Naglašava se da se „[pravom] Unije [...] jamči pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom”. Uistinu ni prva ni druga razina zaštite ne stavljaju na raspolaganje „djelotvoran pravni lijek pred sudom”. Stoga se tim razinama zaštite samima po sebi ne može postići razina iz članka 47. stavka 1. Povelje. Čak i biće sudskog nadzora zahtijeva pravo na saslušanje, a ne donošenje odluke samo na osnovi zahtjeva temeljem optužnice. Stoga je ponovno potrebno podsjetiti na činjenicu da se ti argumenti odnose na postupak pred pravosudnim tijelom koje izdaje uhidbeni nalog, koje mora jamčiti djelotvoran pravni lijek do predaje te osobe.

– Proporcionalnost

42 Sud naglašava važnost proporcionalnosti prilikom izdavanja europskog uhidbenog naloga (presuda u predmetu Kovalkovas, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:8611, t. 47.). O toj proporcionalnosti nije moguće primjereno odlučiti ako se ne u obzir uzme očitovanje optuženika, uključujući informaciju koja omogućuje zaključak o tome postoji li pokušaj izbjegavanja pravosuđa.

43 Ako bi tražena osoba imala pravo na djelotvoran pravni lijek u svrhu pobijanja nacionalnog uhidbenog naloga dok se nalazi u državi članici izvršenja, to bi dovelo do smanjenja broja neproporcionalnih europskih uhidbenih naloga, odnosno do povećanja broja slučajeva poništenja takvih neproporcionalnih europskih uhidbenih naloga prije predaje osobe.

44 Budući da se sudovi sami smatraju čuvarima temeljnih prava traženih osoba, nameće se zaključak da se traženoj osobi mora jamčiti djelotvorno sredstvo u svrhu zaštite tih prava pred sudom, i to prije njezine predaje. To znači da je se uredno mora informirati o sadržaju nacionalnog uhidbenog naloga i pravnim mogućnostima njegova pobijanja.

45 Stoga se predmetnim zahtjevom postavlja pitanje ima li članak 47. Povelje učinak i u razdoblju izvršenja europskog uhidbenog naloga prije predaje tražene osobe, tako da mu se protivi potpuno suzdržavanje pravosudnog tijela koje ga izdaje da traženu osobu informira o činjeničnim i pravnim osnovama njezina uhićenja i mogućnostima pobijanja tog uhidbenog naloga.

– Pravo na slobodno kretanje u skladu s člankom 3. stavkom 2. UEU-a i člankom 20. stavkom 2. točkom (a) te člankom 21. stavkom 1. UFEU-a

46 U skladu s tim pravom svaki građanin Unije, a to je i osoba IR koja ima bugarsko državljanstvo, nedvojbeno ima pravo slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica. Prema sudskoj praksi Suda, to bi pravo bilo ograničeno ako bi osoba bila dovedena u nepovoljniji položaj jer je ostvarivala svoju slobodu

kretanja. Navedeno se načelo mora primijeniti čak i u slučaju kaznenopravnih odredaba (presuda u predmetu C-454/19, ECLI:EU:C:2020:947, t. 27. i 30.) i stoga ono vrijedi i za odredbe kaznenog procesnog prava kao što su one koje su u glavnom postupku relevantne za pravo na informiranje.

- 47 U predmetnom bi slučaju osoba IR, da nije koristila navedeno pravo i da je bila uhićena na nacionalnom državnom području, imala na raspolaganju cijeli spektar prava, naime, dobila bi presliku uhiđenog naloga i time obavijest o činjeničnim i pravnim osnovama tog uhićenja te bi bila informirana o pravu na pobijanje uhiđenog naloga; u slučaju da ta osoba odluči ostvariti svoje pravo, sud bi o tom pobijanju odlučio u kratkom roku.
- 48 Međutim, samo zato što je osoba koristila svoje pravo slobodnog kretanja i/ili boravka, ona ta prava nije mogla ostvarivati iako bi na njih u skladu s nacionalnim pravom formalno imala pravo. Razlog za to je nepostojanje postupka u svrhu urednog informiranja o sadržaju nacionalnog uhiđenog naloga u državi članici izvršenja i iz toga proizašlog suzdržavanja suda koji je uputio zahtjev da poduzme to informiranje.
- 49 Bilo bi pogrešno smatrati da se položaj optuženika koji boravi na nacionalnom državnom području bitno razlikuje od položaja optuženika koji boravi na državnom području druge države članice, pa da bi stoga bilo opravdano nejednako postupanje.
- 50 U stvarnosti pravosudno tijelo izvršenja djeluje po nalogu pravosudnog tijela koje izdaje uhiđbeni nalog kako bi uhitilo i predalo optuženika. Ako pravosudno tijelo koje je izdalo uhiđbeni nalog može pravosudnom tijelu izvršenja povjeriti poduzimanje određenih radnji protiv optuženika kojima se krše njegova prava, točnije, uhititi ga i predati, onda ono isto tako ima mogućnost povjeriti mu da mu uruče odgovarajuće informacije koje su neposredno povezane s uhićenjem i predajom.
- 51 Prema sudskoj praksi Suda, ograničenje slobode kretanja opravdano je ako počiva na objektivnim razlozima u općem interesu i ako je proporcionalno legitimnom cilju. U predmetnom slučaju jedino opravdanje tog nejednakog postupanja nalazi se u okolnosti da pravo Unije, konkretnije Direktiva 2012/13, ne predviđa mogućnost da sud koji je izdao uhiđbeni nalog optuženika pravodobno informira o toj odluci, uključujući mogućnost njezina pobijanja, ako uhićenje uslijedi na državnom području druge države članice na temelju europskog uhiđenog naloga. Prema presudi u predmetu C-649/19 to je informiranje obvezno tek nakon predaje osobe.
- 52 Postavlja se pitanje jesu li nepostojanje izričite upute na takvo informiranje u Okvirnoj odluci 2002/584, ili poteškoće pružanja takvih informacija do kojih dolazi u praksi, dovoljno opravdanje za nejednako postupanje koje se temelji na tome da je ostvareno pravo na slobodu kretanja.

53 Postoji mogućnost primjene „slanja informacija” (Članak 15. stavak 3. i uvodna izjava 5. treća rečenica Okvirne odluke 2002/584). No, pritom se ni dostava određene informacije od strane tijela izdavanja uhidbenog naloga tijelu izvršenja (preslika nacionalnog uhidbenog naloga koja je ujedno informacija o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i mogućnostima pobijanja uhidbenog naloga), koju tijelo izvršenja isporuči traženoj osobi ako je potonja uhićena, ni dostava obavijesti tijela izdavanja tijelu izvršenja, u slučaju da je tražena osoba kao posljedicu te informacije podnijela pravni lijek protiv uhidbenog naloga i taj je nalog poništen, o tome da je uhidbeni nalog poništen ne mogu smatrati protivnima sustavu uspostavljenim predmetnom okvirnom odlukom.

– Načelo jednakog postupanja

54 Postavlja se pitanje, protivi li se načelu jednakog postupanja odluka tijela izdavanja uhidbenog naloga da se suzdrži od svakog informiranja tražene osobe o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i o mogućnosti podnošenja zahtjeva za poništenje tog uhidbenog naloga dok se ta osoba nalazi u drugoj državi članici.

55 Isto se tako postavlja pitanje, postoji li povreda načela jednakog postupanja ako taj optuženik u okviru područja primjene prava Unije ne uživa jednaku zaštitu koju bi uživao u istoj situaciji unutar države članice čiji je državljanin, i konkretnije, mora li pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog osigurati onu razinu zaštite koju bi optuženik uživao ako bi se nalazio na nacionalnom državnom području ili barem uložiti određene napore da tu razinu zaštite osigura.

– Načelo uzajamnog povjerenja

56 Sud je već uputio na to da načelo uzajamnog priznavanja, izraženo u europskom uhidbenom nalogu, počiva na načelu uzajamnog povjerenja, a naročito povjerenja u to da tražena osoba uživa pravo države izdavanja uhidbenog naloga na odgovarajuće pravne lijekove.

57 U predmetnom bi slučaju to pravo moglo biti ugroženo upravo prilikom individualnog odvijanja postupka. Ako, dakle, tražena osoba pred pravosudnim tijelom izvršenja podnese prigovore koji se odnose na nezakonitost nacionalnog uhidbenog naloga, na temelju kojeg je izdan europski uhidbeni nalog, to pravosudno tijelo izvršenja o njima ne može odlučiti. O tim prigovorima može odlučiti samo pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog, i to u primjerenom roku kako odluka ne bi izgubila svoj smisao.

58 U nedostatku odgovarajuće mogućnosti tražene osobe da iznese svoje prigovore tijelu izdavanja uhidbenog naloga, tijelo izvršenja bilo bi suočeno s dilemom hoće li izvršiti europski uhidbeni nalog za koji ni samo ne zna, čak i ako su razlozi za njegovo izdavanje možda postojali u prošlosti, postoje li još uvijek ti razlozi s obzirom na prigovore koje je podnijela tražena osoba, a na koje pravosudno tijelo koje je izdalo uhidbeni nalog nije odgovorilo niti će na njih odgovoriti do predaje te osobe.

- 59 To na sustav Okvirne odluke 2002/584 može samo štetno utjecati jer bi tijelo izvršenja bilo prisiljeno izvršiti europski uhidbeni nalog za koji nije sigurno jesu li temeljna prava tražene osobe u državi izdavateljici uistinu poštovana.

Drugo prethodno pitanje

- 60 Nacionalnim pravom predviđeno je informiranje optuženika (uručenjem preslike nacionalnog uhidbenog naloga) o činjeničnim i pravnim osnovama njegova uhićenja i o mogućnostima pobijanja uhidbenog naloga. Taj zahtjev ne otpada, primjerice, zato što je optuženik uhićen na državnom području druge države te se on, s obzirom na osobitosti izručenja, poštuje jer je nacionalni uhidbeni nalog dio spisa tog predmeta. Međutim, ako se izda europski uhidbeni nalog, tražena osoba nema mogućnost takvog informiranja jer Okvirna odluka 2002/584 ne predviđa postupak kojim pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog informira traženu osobu, pa ni o razlozima uhićenja i mogućnostima poništenja tog uhidbenog naloga. Istodobno se u zadnjoj rečenici uvodne izjave 12. navodi da se tom okvirnom odlukom ne sprečava državu članicu da primijeni svoja pravila o pravu na pravični sudski postupak.
- 61 Kao što proizlazi iz presude Suda u predmetu C-649/19, Direktivu 2012/13 ne treba tumačiti na način da se njome pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog obvezuje informirati traženu osobu o nacionalnom uhidbenom nalogu i mogućnostima njegova pobijanja. Naprotiv, tom se direktivom utvrđuju minimalni standardi te se ona ne odnosi na informacije koje se mogu dati temeljem nacionalnog prava. Pritom države članice mogu prava utvrđena tom direktivom proširiti i pružiti višu razinu zaštite; primjena te direktive ne dovodi do ukidanja prava koja optuženiku pripadaju prema nacionalnom pravu, ako ta prava pružaju višu razinu zaštite.
- 62 Slijedom navedenog, na prvi pogled, okolnost da ni u Okvirnoj odluci ni u Direktivi nije predviđena obveza tijela koje izdaje uhidbeni nalog da optuženiku, protiv kojeg je izdan europski uhidbeni nalog i koji je zatečen ili čak uhićen u drugoj državi članici, pruži potrebne informacije, ne oslobađa to tijelo koje je izdalo uhidbeni nalog od obveza koje postoje prema nacionalnom pravu, da pruži navedene informacije i odluči o zahtjevu optuženika za poništenje uhidbenog naloga.
- 63 Ujedno bi se, pominje razmatrajući, moglo pretpostaviti da se pravom Unije zahtijeva da se takvo informiranje ne poduzima i da se ne odlučuje o eventualnom zahtjevu za poništenje uhidbenog naloga. Te bi radnje trebalo provesti tek nakon predaje osobe na nacionalnom državnom području. [upućivanja i analiza presude Suda od 28. siječnja 2021., IR, C-649/19, ECLI:EU:C:2021:75 i drugih presuda Suda].
- 64 U skladu sa sudskom praksom Suda, informacijama navedenim u europskom uhidbenom nalogu trebali bi se pružiti minimalni službeni podaci potrebni da bi pravosudna tijela izvršenja mogla brzo izvršiti europski uhidbeni nalog hitnim

donošenjem odluke o predaji (C-367/16, Piotrowski, ECLI:EU:C:2018:27, t. 59.). Istodobno je očito da se informiranje tražene osobe o sadržaju nacionalnog uhidbenog naloga (odnosno o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i mogućnostima pobijanja uhidbenog naloga) ne odnosi na odluku tijela izvršenja o predaji tražene osobe. Stoga nije primjenjiva mogućnost dostave informacija iz članka 15. stavka 2. Okvirne odluke 2002/584 jer primjena te mogućnosti ostaje posljednja mjera koja je predviđena za izvanredne slučajeve u kojima pravosudno tijelo izvršenja smatra da ne raspolaže svim službenim podacima potrebnima za hitno donošenje odluke o predaji.

- 65 Slijedom navedenog, riječ je o svjesnoj odluci zakonodavca Unije koji je definirao Okvirnu odluku 2002/584 i Direktivu 2012/13 i koju je Sud, koji [te pravne akte], među ostalim, tumači u svjetlu pravnih načela prava Unije koja je sam postavio, u više navrata potvrdio. U skladu s tom odlukom, optuženik protiv kojeg je izdan europski uhidbeni nalog i koji je na temelju tog naloga možda uhićen, ne može ostvarivati svoja prava koja mu prema nacionalnom pravu pripadaju sve do njegove predaje državi izdavateljici. Stoga se pravu Unije protivi nacionalna odredba koja u tom smislu ne čini razliku te optuženiku daje navedena prava i u slučaju kada je protiv njega izdan europski uhidbeni nalog i u slučaju da je on na temelju tog uhidbenog naloga uhićen.
- 66 Iz toga proizlazi drugo prethodno pitanje, točnije, treba li se nacionalno pravo, uzimajući u obzir nadređenost prava Unije nad nacionalnim pravom, tumačiti restriktivno i usko, na način da prava koja nacionalno pravo daje optuženiku (da bude informiran o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i o mogućnosti pobijanja uhidbenog naloga), i njima odgovarajuće obveze dotičnog suda da pruži te informacije, ne vrijede i da se ne primjenjuju na optuženika protiv kojeg je izdan europski uhidbeni nalog, i koji je na temelju tog uhidbenog naloga možda uhićen, sve do njegove predaje na nacionalno državno područje.
- 67 Konkretnije i preneseno na činjenično stanje u glavnom postupku: može li se sud koji je uputio zahtjev, kada izda europski uhidbeni nalog, ili nakon toga, ako dobije saznanje o uhićenju osobe IR na državnom području druge države članice, suzdržati od poduzimanja mjera kako bi tu osobu informirao o pravima koja ona ima kao osoba protiv koje postoji nacionalni uhidbeni nalog i koja je u okviru izvršenja tog europskog uhidbenog naloga uhićena, pa čak i ako bi to za dotični sud bilo lako moguće, primjerice u obliku odgovora na zahtjev u skladu s člankom 15. stavkom 2. Okvirne odluke 2002/584.
- 68 To izaziva sumnju, protivi li se pravu Unije nacionalna odredba koja ne razlikuje situacije s obzirom na to je li nacionalni uhidbeni nalog izvršen uhićenjem optuženika na nacionalnom državnom području ili na državnom području druge države članice, tako što mu daje isti pravni lijek za zaštitu njegovih prava, odnosno, ispitivanje merituma zahtjeva o poništenju uhidbenog naloga. Stoga se upućuje drugi dio drugog prethodnog pitanja, točnije, može li se sud koji je uputio zahtjev nakon zahtjeva osobe IR za poništenje uhidbenog naloga suzdržati od

promptnog ispitivanja njegova zahtjeva i donijeti odluku tek nakon njegove predaje u okviru izvršenja europskog uhiđenog naloga.

Treće prethodno pitanje

- 69 To je pitanje značajno neovisno o tome proizlazi li iz odgovora na prvo pitanje da pravo Unije zahtijeva informiranje optuženika o njegovim pravima, ili iz odgovora na drugo pitanje proizlazi da to informiranje nije protivno pravu Unije. Sud koji je uputio zahtjev u oba bi slučaja morao uložiti određene napore da traženu osobu informira o uhiđenom nalogu (odnosno o činjeničnim i pravnim osnovama uhićenja i o mogućnostima pobijanja uhiđenog naloga).
- 70 Budući da se za traženom osobom traga temeljem europskog uhiđenog naloga, postavlja se pitanje moraju li se te informacije pružiti odgovarajućim upućivanjem u okviru tog naloga. Međutim, to se protivi članku 8. Okvirne odluke 2002/584 i pripadajućem obrascu, a protivi se i temeljnoj ideji te okvirne odluke jer bi to dovelo do pretjeranog proširenja sadržaja europskog uhiđenog naloga. S druge se strane to informiranje čini valjanim zbog obveze tijela izvršenja da traženoj osobi uruči taj uhiđbeni nalog (članak 11. stavak 1. Okvirne odluke 2002/584).
- 71 Druga se mogućnost sastoji u tome da se u europski uhiđbeni nalog uključi zahtjev pravosuđnom tijelu izvršenja da prilikom pronalaska tražene osobe već na početku postupka izvršenja europskog uhiđenog naloga ili pri uhićenju tražene osobe obavijesti pravosuđno tijelo koje je izdalo uhiđbeni nalog. Nakon toga onda tijelo kojem je upućen zahtjev može poduzeti korake potrebne za informiranje. Pritom se takav zahtjev očito nalazi izvan područja primjene Okvirne odluke 2002/584 i ne postoji pravna osnova za njegovo ispunjavanje.
- 72 Nedvojbeno je Sud taj koji najbolje poznaje pravo Unije i koji najbolje može dati koristan odgovor na pitanje kada i kako treba pružiti informacije te kojim se odredbama prava Unije treba poslužiti ako je potrebno sudjelovanje pravosuđnog tijela izvršenja.